

Sociologförbundets arbete med ämnes-/gymnasielärarutbildningen

SEDAN NÅGRA ÅR är sociologi ett gymnasieämne och uppskattningsvis 70 000 elever läser sociologi varje år. Detta medför att nybörjarstudenter framöver i allt större grad kommer till oss med förkunskaper i sociologi. Det är naturligtvis glädjande. Men vad är det för sociologikunskaper de får med sig från gymnasieskolan?

Idag finns ingen ämneslärarutbildning i sociologi vilket innebär att en stor andel av de som undervisar på gymnasiet har begränsad utbildning i sociologi. Vad gör då en lärare behörig att undervisa? Skolverkets föreskrifter beskriver *”att en lärare är behörig i ämnet sociologi i gymnasieskolan om han eller hon har fullgjort ämnesstudier om minst 90 högskolepoäng i ämnet sociologi.”* I brist på ämneslärarutbildning kan därmed en lärare uppfylla de krav som ställs på ämneskunskap genom att bygga på sin sociologixamen med kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). Det är en utbildning sociologer vanligtvis har lite inflytande över och väldigt få undervisar på, även om det finns undantag, till exempel i Göteborg. Lärosätena bestämmer själva hur den utbildningen ska organiseras, så här finns en utvecklingspotential.

Alternativet att uppnå behörighet i dagsläget är att få sina kunskaper i andra ämnen bedömda som nog kompetens, den så kallade motsvarighetsklausulen. Skolverket skriver: *”Utöver detta är en lärares kompetens relevant för ämnet sociologi om han eller hon på annat sätt visar likvärdiga kunskaper och kompetenser.”* Men samlade bedömningskriterier för denna motsvarighetsklausul saknas. Skolverket eller skolorna själva bedömer från fall till fall vilken kompetens som är relevant, vilket naturligtvis skapar utrymme för godtycklighet.

Förutom behovet av att utbilda blivande gymnasielärare i sociologi, finns också ett behov av fortbildning hos de sociologilärare på gymnasieskolorna som är behöriga att undervisa i sociologi, förstelärare på de skolor som har sociologiundervisning, samt de disputerade lärare i varje skolregion som (idealt sett) svarar för ämnets kontakt med akademien. För dem är det framtida fortbildningsbehovet stort och i stort sett okoordinerat.

Denna problematik har länge pekats ut av enskilda sociologiinstitutioner, och viktigt arbete har gjorts lokalt med organisering av lärarutbildning och KPU, samt lobbyarbete gentemot Skolverket. Som Jan Carle skrev i en debattartikel i Sociologisk Forskning:

Ämneslärare är den linje som på sikt säkrar vår plats i gymnasieskolan, som visar på vårt ämnes styrka och kapacitet och visar att vi står upp för vårt akademiska innehåll. Det skapar en långsiktig kvalitet i innehållet och en grund för framtida forskning. Det kan vara så att denna linje inte kan drivas på alla lärosäten, men detta hindrar inte att det skall finnas åtminstone några lärosäten i Sverige där det finns en ämneslärarutbildning i sociologi, och att alla sociologimiljöer står bakom detta. (Carle, 2015: 84)

Styrelsen för Sveriges Sociologförbund håller med om att Sverige behöver ämneslärarutbildningar i sociologi, och sociologin behöver få mer inflytande i KPU-utbildningarna. Vi behöver vara mer proaktiva med att samordna och förmedla lokala insatser och modeller. Glädjande nog verkar Skolverket nu också luta åt detta håll, och en ny rapport om ämneslärarutbildningar inom bland annat sociologi förväntas under våren.

Som ett led i SSF:s arbete med att stärka sociologins roll i gymnasieutbildningen har vi inbjudit till en workshop i Uppsala 6 april. Agendan för workshopen är SSF:s arbete med att utveckla sociologi på gymnasielärarutbildningen och sociologikurserna på gymnasiet samt att arbeta för att utveckla och genomföra ämneslärarutbildning i sociologi. Vi vill också samarbeta med Skolverkets avdelning som arbetar med stöd för hur lärares och elevers ämnesutveckling och ämnets utveckling kan främjas och beskrivas. Sociologi ingår nu i det arbetet. Dessutom är det viktigt att samordna arbetet med att ta fram fortbildning för sociologilärare, liksom att bistå sociologiinstitutioner i arbetet med KPU. Vi fortsätter rapportera och tar gärna emot synpunkter och inspiration i frågan.

Tora Holmberg (ordförande) & Glenn Sjöstrand (ledamot)
Sveriges Sociologförbund